

нариси

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра філософії

«16» 16 2016 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Професор з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
О.Б. Жильцов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напря́м підготовки для всіх напрямів
(шифр і назва напрямку підготовки)

інститут, факультет, відділення Історико-філософський факультет
(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальниця відділу моніторингу якості освіти
Програма № 3331
Лещук
01 червня 2016

2
Робоча програма навчальної дисципліни Етика для студентів всіх напрямів підготовки

Розробник:

Ковальчук Наталія Дмитрівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету.

Протокол від «09» вересня 2016 року №2.

Завідувач кафедри філософії

(підпис)

Ломачинська І. М.
(прізвище та ініціали)

Лаврик Ч. В. Чоб

© Ковальчук Н. Д., 2016 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1.Опис навчальної дисципліни

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2 Змістові модулі: 2 Загальний обсяг дисципліни (72години): Тижневих годин: 4	<i>Для усіх напрямів підготовки</i> <i>Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр</i>	За вибором Рік підготовки: 2 Семестр: 3 Аудиторні заняття:32, з них: Лекції – 16 Семінарські заняття – 12 Самостійна робота – 36 Модульний контроль – 4 Семестровий контроль – Вид контролю – залік (ПМК)

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 63% /37%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета—ознайомлення студентів з об'єктом, предметом, структурою, категоріальним апаратом етики, історичним розвитком етичної думки, з питаннями розвитку теоретичної та прикладної етики, а також зі специфікою застосування результатів вивчення етики у духовно-практичній діяльності; та формування у студентів морально-етичних цінностей як основи їхньої духовності.

Завдання:

- Дати цілісне уявлення про предмет, структуру і функції, принципів, методів, основних категорій та законів етики як науки про мораль, історію її розвитку;
- Ознайомлення з особливостями становлення етики як філософської науки;
- Вивчення структури та змісту етики як теоретичної дисципліни;
- Формувати у студентів моральної свідомості як основного чинника формування духовності суспільства;
- Вивчення теоретичних основ прикладної етики, таких як етика і політика, етика і право, етика і педагогіка, біоетика;
- Органічно пов'язувати здобуті в курсі етики знання зі складними проблемами сьогодення, вміло орієнтуватись у виборі шляхів їх вирішення;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

- зрозуміти сутність науки етики та особливості її взаємозв'язку з мораллю;
- усвідомити що таке мораль, її соціальна сутність та функції;
- визначати різницю та зв'язок між моральною та правовою регуляцією;
- усвідомити у чому полягає сутність морального зла;
- зрозуміти як трактується в етиці фундаментальність сенсу життя;
- визначати значення ділового етикету в історичній ретроспективі та сучасних умовах
- формувати власні моральні норми;
- оцінювати моральні дії з позицій добра і зла;
- зрозуміти значення об'єктивних і суб'єктивних категорій моральної свідомості в житті, тобто враховувати взаємодію суспільного та індивідуального в цьому процесі;
- відрізнити та оцінювати місце етнічного, національного та загальнолюдського в моралі;
- дотримуватись вимог ділового етикету.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ЕТИКА ЯК ФІЛОСОФСЬКА НАУКА

Тема 1. Вступ. Етика як філософська наука. Предмет і завдання етики

Походження термінів «етика», «мораль», «моральність». Виникнення етики в системі філософського знання. Історична мінливість предмету етики. Мораль і етика: особливості взаємозв'язку. Вплив етики на формування та розвиток моральності.

Структура етики як науки: історія етичних вчень та історія моральності, теорія моралі, нормативна етика, прикладна етика. Прикладна та професійна етики. Взаємозв'язок та відмінності.

Завдання науки етики. Основні завдання етики в емпіричній, теоретичній та прикладній галузях. Етика і моральне виховання.

Тема 2. Історія етичної думки.

Принципи систематизації етичних вчень:

а) за джерелами походження моралі (виокремлюють натуралістичні, соціологічні, “антропологічні”, супранатуралістичні етичні теорії);

б) за змістом морального ідеалу (гедоністичні, евдемоністичні, утилітаристські, або прагматичні, перфекціоністські, “гуманістичні” етичні вчення).

Принцип періодизації етики: відповідність культурно-історичним епохам. Найважливіші моральні вчення в культурах Стародавнього Сходу. Етичні вчення Давньої Індії. Моральний зміст Вед. Моральна програма Будди. Етичні ідеї конфуціанства.

Рационально-логічне обґрунтування етичних проблем у грецькій філософській традиції (Демокрит, софісти, Сократ, Платон, Аристотель). Етичні вчення епохи занепаду рабовласницького суспільства (Епікур, стоїцизм, скептицизм).

Етика середньовіччя. Християнське світобачення і проблеми етики. (Патристика - Тертуліан, Августин, Боецій; схоластика – Абеляр, Фома Аквінський; пізнє середньовіччя – Майстер Екхарт, етичний дуалізм народно-єретичних рухів).

Етика Нового часу: відправні точки та корінні проблеми (Дж. Бруно). Скептицизм як докорінна переорієнтація етичної теорії (М. Монтень). Розум як джерело суверенності морального суб'єкта (Декарт, Спіноза, Гоббс). Натуралістичний та пантеїстичний евдемонізм (Локк, Юм, Шейфсбері, Руссо).

Етичні системи класичної німецької філософії (Кант, Гегель, Фейєрбах).

Великі “песимісти” (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше).

Етика російської релігійної філософії другої половини XIX – початку XX ст.) та її місце у світовій духовній культурі (В. Соловйов, М. Бердяєв)

Проблеми моралі у філософії в Україні другої половини XIX – поч. XX ст. (П.Юркевич, С.Гогоцький, М.Грот, М. Олесницький).

Провідні ідеї в етиці XX ст. (Л.Толстой, А. Швейцер).

Тема 3: Мораль як соціальне явище. Походження та історичний розвиток моралі.

Сутність та походження моралі. Концепції походження моралі: натуралістичні (соціал-дарвінізм, еволюціонізм.); соціологічні (Т. Гоббс, Дж. С. Міль, марксизм, М. Вебер, Е. Дюркгейм, Ф. Ніцше, З. Фрейд), “антропологічні” (Демокрит, Кіренаїки,

Аристотель, Ж.-П.Сартр, Е. Фромм); супранатуралістичні (Платон, Августин, Фома Аквінський, релігійно-філософська традиція в Росії та Україні, П. Тейяр де Шарден).

Первісні форми регулювання людської поведінки. Зародження моралі у первісному суспільстві. Формування морального ставлення людини до інших через звичаї і нрави. Міф і ритуал як спосіб практичного утвердження моральних критеріїв та оцінок. Розпад родового та становлення класового суспільства як умови виокремлення моралі.

Мораль та інституційна регуляція. Специфіка моральної регуляції людських взаємин. Мораль і право.

Мораль як духовно-практичні відношення. Моральна свідомість і моральна практика. Специфіка моральної свідомості. Основні елементи моральної свідомості: моральні почуття, норми, принципи, поняття, ідеали, моральна воля. Взаємозв'язок моральної свідомості, діяльності, відносин. Основні функції моралі: ціннісно-нормативна, регулятивна, комунікативна, світоглядна, виховна.

Властивості моралі як специфічної форми суспільних відносин. Мораль у системі соціальних цінностей. Гуманістичний зміст моралі.

Тема 4. Категорії етики та структура моральної свідомості.

Добро і зло як висхідні поняття моральної свідомості і категорії етичної науки. Зв'язок ідей морального добра з категорією блага. Історичні типи осмислення морального добра. Зміст категорії морального зла. Основні різновиди уявлень про зло в історії світової культури. Соціальне і моральне зло. Зло як відсутність добра. Проблема субстанційності зла.

Справедливість як етична основа суспільної комунікації та моральнісна санкція суспільного співжиття. Аристотель про зрівнюючу (ретрибутивну) та розподільчу (дистрибутивну) справедливість.

Проблема життя та смерті в контексті етико-історичних досліджень. Роль смисложиттєвих шукань у становленні людської особистості. Типові концепції обґрунтування сенсу життя (егоїзм, альтруїзм, конформізм, самоствердження і самопожертвування).

Життя і смерть як головні виміри людського буття. Ставлення до смерті як моральна проблема.

Обов'язок і совість як відбиття імперативності моральних цінностей. Поняття обов'язку, його об'єктивні й суб'єктивні сторони. Види обов'язку.

Честь і гідність. Історичний зміст категорій «честь» і «гідність». Значення міри у прояві честі й гідності. Морально-психологічний аспект честі (адекватність самооцінки). Актуалізація проблеми гідності в сучасних умовах утвердження демократії в Україні.

Поняття честі та гідності як проекція моральної цінності особи.

Етичний статус категорій «сєнс життя» і «щастя». Концепції сенсу життя і щастя. Сєнс життя як фундаментальна особливість людського існування. Щастя та шляхи його осмислення в етиці.

Зв'язок щастя і сенсу життя з професійною діяльністю (самореалізація, відчуття власної значущості, самооцінка тощо).

Тема 5. Спілкування в моральному вимірі

Товаришування, приятелювання, дружба. Феномен дружби в історико-культурних вимірах. Специфіка товариства в різних формах людської діяльності.

Поняття “сім’я” і “шлюб”. Історичні форми сім’ї та шлюбу: проміскуїтет, груповий шлюб, парний шлюб і парна сім’я, моногамний шлюб і моногамна сім’я. Авторитарні, демократичні та егалітарні принципи побудови взаємин у сім’ї. Сучасні тенденції розвитку сімейно-шлюбних відносин. Криза інституту сім’ї у сучасному світі. Етичний зміст проблеми сексуальних меншин.

Кохання і сім’я. Кохання як морально-змістовна форма статевого відносин. Функції сім’ї: економічна, репродуктивна, комунікативна, культурно-виховна.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ЕТИКА ЯК ПРИКЛАДНА НАУКА

Тема 6. Прикладна етика як моральна культура і дослідницька програма

Прикладна етика – форма раціонально впорядкованого морального життя. Диверсифікованість морально-прикладної практики. «Відкриті» проблеми моралі. Прикладна етика як дослідницька програма. Виникнення і розвиток прикладної етики як області знання. Різні підходи до розуміння прикладної етики. Новий тип співвідношення моральної теорії і практики. Структура прикладної етики.

Види прикладної етики: етика громадянськості (мораль і політика), екологічна етика, біоетика. Морально-етичні проблеми радіаційної і екологічної медицини. Етичні проблеми наркоманії та інтернет-залежності. Етика епохи ВІЛ і постчорнобильського синдрому.

Тема 7. Етикет та ділове спілкування

Ділове спілкування як специфічна форма контактів і взаємодії людей, які представляють свої організації. Ділове спілкування та його особливості: офіційність, спрямованість на встановлення контактів та прийняття взаємоприйнятних рішень.

Стратегія і тактика ділового спілкування. Фази ділового спілкування.

Ділове спілкування та його відповідність загальноновизнаним та загальноприйнятним правилам. Поняття етикету. Діловий етикет в історичній ретроспективі та сучасних вимогах. Абетка спілкування : знайомство, вітання, звернення, прощання.

Поняття вербального спілкування. Мова як провідний спосіб передачі інформації. Монологічна та діалогічна вербальна комунікація. Основні вимоги усного мовлення. Вміння говорити – шлях до успіху ділової людини. Майстерність публічного мовлення. Культура та техніка мовлення. Виступи та бесіди.

Вміння слухати як неодмінна складова частина спілкування ділових людей. Слухання як активний процес. Умови ефективного слухання.

Невербальні канали спілкування та їх класифікація. Роль невербальних каналів спілкування у передачі інформації. Невербальні сигнали як індикатор індивідуальних соціально-психологічних характеристик особистості. Інтонаційні

невербальні засоби: темп мовлення, тембр голосу, правила їх використання.

Імідж ділової людини. Моральні засади іміджу ділової людини. Манери. Мімічна “партитура” образу ділової людини.

Специфіка ділових відносин у колективі. Основні засади спілкування у професійній групі. Поняття службової етики. Роль керівника та підлеглих.

Особливості управлінської діяльності керівника колективу. Основні функції керівника в діяльності колективу. Стиль керівництва: авторитарний та демократичний.

Форми ділового спілкування: виступ, нарада, прес-конференція, переговори; телефонна розмова; ділове листування, візитна картка. Основні вимоги ділового етикету щодо форм ділового спілкування. Особливості ділового спілкування працівників туристичної сфери та готельного господарства.

Класифікація труднощів ділового спілкування: інтелектуальні, мотиваційні, моральні, емоційні.

Поняття та класифікація конфліктів у сфері ділового спілкування. Структура конфлікту. Динаміка конфліктів. Роль конфлікту у діловому спілкуванні. Конструктивні та деструктивні функції конфлікту. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

Тема 8. Професійна етика. Особливості педагогічної етики

Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності

Загальні принципи професійної етики: професійна солідарність і корпоративність, професійний обов'язок та особлива форма відповідальності. Професійні деонтології.

Принципи і норми професійних етики. Моральні компетенції педагога.

Педагогічна етика. Специфіка педагогічної діяльності і моральні основи ставлення педагога до своєї праці. Предмет педагогічної діяльності і проблема відповідальності вчителя. Поліфункціональний характер педагогічної діяльності і проблема конкурентоздатності педагога. Соціальні задачі збереження і передачі знань та небезпечність особистого консерватизму педагога. Творчість у педагогічній діяльності, артистизм, гнучкість мислення і поведінки вчителя. Відповідність педагога вимогам сучасної школи і необхідність постійного вдосконалення. Етика відносин у системі «педагог-учень». Принципи гуманізму і демократизму як моральні засади відносин у системі «педагог-учень». Кореляція дій педагога відповідно до очікувань і думок учнів. Неприпустимість приниження гідності учнів.. Орієнтація педагога на позитивні емоції у спілкуванні з учнями.

Етика стосунків у системі «педагог-педагог». Об'єктивні фактори: труднощі і протиріччя в оцінці педагогічної діяльності: проблема «нерівності» у педагогічному колективі; проблема педагогічного авторитету і майстерності; проблема критики; різниця в рівні загальної і професійної культури, в поглядах і переконаннях. Штampi і стереотипи в поведінці вчителя. Суб'єктивні фактори, що впливають на морально-психологічний клімат в педагогічному колективі: загострена потреба педагога в авторитеті і “професійні захворювання”: амбіціозність, категоричність, підозрілість, образливість; у педагогічній діяльності. Необхідність толерантності,

тактовності, прагнення до взаєморозуміння у педагогічному колективі; недопущення і подолання в собі , зарозумілості, самовпевненості , максималізму і безкомпромісності.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних	Кількість годин
-------	-------------------	-----------------

	розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	семінарських	індивідуальна робота	самостійна робота	модульний контроль
Змістовий модуль 1. Етика як філософська наука								
1.	Естетика як філософська наука			2	2		2	
2.	Історія етичної думки	10	6	2			6	
3.	Мораль як соціальне явище	12	2	2			2	
4.	Категорія етики та структура моральної свідомості	16	6	2	2	2	5	
5	Спілкування в моральному вимірі		6	2	2		6	
<i>Модульний контроль</i>		2						2
Разом:		40	20	10	6	2	25	2
Змістовий модуль 2. Етика як прикладна наука								
6.	Прикладна етика та її основні підрозділи	16	4	2	2		4	
7.	Етикет та ділове спілкування	16	4	2	2		4	
8.	Професійна етика. Особливості педагогічної етики		4	2	2	2	3	
<i>Модульний контроль</i>		2						2
Разом:		32	12	6	6	2	11	2
Разом за навчальним планом: 72		72	32	16	12	4	36	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Вступ до соціології. Історія</i>		
1	Етика як філософська наука	2
2	Категорії етики та структура моральної свідомості.	2
3	Спілкування в моральному вимірі	2
Разом		6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

<i>Змістовий модуль 2. Основи загальної соціологічної теорії. Методологія і техніка соціологічних досліджень</i>		
1	Проблеми прикладної етики	2
2	Етикет та ділове спілкування	2
3	Професійна етика особливості педагогічної етики	2
	Разом	6

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Вступ. Етика як філософська наука. Предмет і завдання етики	6	1
2	Історія етичної думки	6	1
3	Мораль як соціальне явище. Походження та історичний розвиток моралі.	6	1
4	Категорії етики та структура моральної свідомості.	6	1
5	Спілкування в моральному вимірі	6	1
6	Прикладна етика	6	25
	Разом	36	30

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

9. Навчально-методична карта дисципліни “Етика” для студентів усіх напрямів підготовки

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські – 12 год.,

самостійна робота – 36 год. модульний контроль – 4 год. індивідуальна робота – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва Модуля	Етика як філософська наука				Етика як прикладна наука			
Кількість балів за модуль	78 балів				76 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми Лекцій	Етика як філософська наука	Історія етичної думки	Мораль як соціальне явище	Категорії етики та структура моральної свідомості	Спілкування в моральному вимірі	Прикладна етика та її основні підрозділи	Етикет та ділове спілкування	Професійна етика. Особливості педагогічної етики
Бали за відв. Лекцій	1	2	1	1	1	1	1	1
Семінари	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми семінарських Занять	Етика як філософська наука	Категорії етики та структура моральної свідомості	Спілкування в моральному вимірі	Практична етика та її основні підрозділи	Етикет та ділове спілкування	Професійна етика. Особливості педагогічної етики		
Бали за відв. семінар. зан.	1	1	1	1	1	1	1	1
Бали за семін. зан.	10	10	10	10	10	10	10	10
Бали за сам. Роботу	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

10. Методи навчання

1. *За видами навчальна діяльність* представлена: лекцією, практичним заняттям, семінарським заняттям, консультацією, бесіда, демонстрація).

2. *Форма навчальної діяльності* (фронтальна, індивідуальна форма робота з підручником, довідником, словником, групова, парна форма навчальної роботи, дальтон-план, Белл-ланкастерська форма навчання).

3. У процесі вивчення дисципліни використовуються *технології навчальної діяльності*: технології проблемного навчання, ігрові технології, програмоване навчання, технології проектного навчання, інтерактивні технології, інформаційно - комунікаційні технології, технології диференційованого навчання, Технологія ідентифікації та індивідуалізації навчальної діяльності.)

4. *Метод навчальної діяльності*:

а) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (Різноманітність форм подачі інформації. Відкритий простір для самостійної роботи, розвитку абстрактного, логічного та творчого мислення. Відбувається розвиток уваги, викладач необмежений у шляхах подачі матеріалу, повна творча незалежність. Можливість розвитку та закріплення практичних вмінь та навичок на основі отриманого теоретичного базису.)

б) Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (Сприяють більш повному включенню студентів у пізнавальний процес та його активізації. Зникає фактор знайомості, коли матеріал, що вивчається, знайомий студентам і не викликає інтересу до новизни. Зникає фактор звикання, який виникає, коли навчальний матеріал викладається в одній і тій самій логічній стереотипній послідовності.)

в) Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (Можливість отримання зворотної інформації про набуті теоретичні знання учасників навчального процесу, а також про здатність викладача доносити навчальний матеріал доступно для кожного учасника навчального процесу.)

Методи навчальної діяльності	Тип	Характерні риси (+)	Характерні риси (-)
4.1. Словесні	Лекція, бесіда, дискусія, інструктаж, пояснення, розповідь тощо.	Спрощують потік інформації та роботу студента та викладача.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно лише знання.
4.2. Наочні	Ілюстрації, схеми, відео, спостереження тощо.	Візуалізують аудіальну інформацію та покращують її сприймання.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно частково уміння (зразок роботи).
4.3. Практичні	Практичні вправи, емпіричні дослідження і т.д.	Найкраще матеріал засвоюється саме коли студенти самостійно його використовують на практиці.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно навички та частково уміння.

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) *Методи усного контролю*: робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- б) *Методи письмового контролю*: вхідні тести, соціологічний практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація соціологічного проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- в) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 8а), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
20	20	12	12	12	12	12	

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вил	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вил
1	Відвідування лекцій	1	2	1	6	1
2	Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
3	Виконання завдань для самостійної роботи	15	1	15	1	15
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	10	3	10
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-	-	-
7	Написання реферату	15	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю	10	-	-	-	-

10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-	-	-
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	62	-	86

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка	148	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями		62	86
3	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями (приклад)		52	60
4	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента		112	
5	Залікова рейтингова оцінка студента	148	112*100/148	
6	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента		76/С	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів
1	Усна відповідь на семінарському занятті/ письмова відповідь на практичному занятті	0-10 (разом 0-60)
	Відвідування на лекції	0-8 (разом 0-8)
2	МК	0-25 (разом 0-50)
3	Самостійна робота	0-5 (разом 0-30)
5	Підсумковий бал	0-148
6	Коефіцієнт	1,48

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

1. Соціологія. Робоча навчальна програма. /Укл. Купрій Т.Г.– К.: Видавництво «Університет» КУ імені Бориса Грінченка, 2015. – 18 с.
2. Опорні конспекти лекцій,
3. Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації з курсу «Соціологія».
4. Плани семінарських занять та завдання для самоконтролю;
5. Наочний роздатковий матеріал у вигляді таблиць та схем, діаграм, графіків; є у електронному варіанті;
6. Тексти праць мислителів попередніх поколінь та сучасників, законодавчо-нормативні акти, статистичні дані (наявні у читальній залі та у електронному варіанті).
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
9. Презентації.

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

14. Рекомендована література

Базова

1. Малахов В. Етика. Курс лекцій.-К.,2006.
2. Тофтул М.Г. Етика: Навчальний посібник. – К.: «Академія», 2005. – 416 с
3. Юрій М. Етика: Підручник. – К.: Дакор, 2006. – 320 с.
4. Етика: Навчальний посібник /В.О. Лозовий, М.І. Панов, О.А. Стасевська.-К.,2002.
5. Зеленкова І.Л., Беяєва Е.В. Этика: Учебное пособие и практикум.- Минск., 2000.
6. Золотухина - Аболина Е.В. Этика. Учебник для вузов.- Ростов н/Дону.-1998.
7. Мовчан В.С. Історія і теорія етики. Курс лекцій: Навчальний посібник.- Дрогобич, 2003
8. Степаненко В.Ф. Етика в проблемах і аналітичних задачах: Навчальний посібник.- К.,1998.
9. Гусейнов А.А., Апресян Р.Г. Этика.-М.,1998..
10. Этика. Учебник. / Под редакцией А.А. Гусейнова, Е.Л Дубко.- М.,1999.
11. Этика. Энциклопедический словарь / под ред. А.А. Гусейнова .- М.,2001.
12. Этика: Словарь афоризмов и изречений.- М.,1995.
13. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник.- К.,1999

Першоджерела з етики:

1. Августин (Святий). Сповідь. – К., 1999
2. Аврелий Марк (имп.). Размышления римского императора Марка Аврелия о том, что важно для самого себя. – М., 1991.
3. Апель К.-О. Ситуація людини як етична проблема // Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник.- К.,1999.
4. Аристотель. Никомахова етика //Аристотель .Соч. В 4 т. Т. 4. – М., 1989 .
5. Бердяев Н.А. О назначении человека.- М.,1993.
6. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
7. Ганди М. Сатьяграха // Ненасилие: философия, этика, политика.- М.,1993.

8. Камю А. Бунтующий человек: Философия. Политика. Искусство. – М., 1990.
9. Кант И. Лекции по этике. – М., 2000.
10. Кинг М.-Л. Паломничество к ненасилию // Этическая мысль: Науч.-публицистические чтения. 1991 / Общ. ред. А.А. Гусейнова.- М., 1992.
11. Лопатин Л. М. Философские характеристики и речи.- Мн., М., 2000.
12. Лосский Н.О. Условия абсолютного добра. - М., 1991.
13. Макиавелли Н. Государь.-М., 1990.
14. Монтень М. Опыты: В 2 Т., 3-х кн. -М., 1997.
15. Ницше Ф. Генеалогия морали // Ницше Ф. По ту сторону добра и зла: Кн.2. – М., 1990.
16. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла // Ницше Ф. По ту сторону добра и зла: Кн.2. – М., 1990.
17. Роттердамський Еразм. Похвала глупоті. Домашні бесіди. - К., 1993
18. Сенека Л.А. Нравственные письма к Луцилию// Древнеримская философия.- От Эпиктета до Марка Аврелия: Сочинения.-М.,1999.-С.381-624.
19. Сенека о счастливой жизни // Римские стоики: Сенека, Эпиктет, Марк Аврелий.- М.,1995.
20. Соловьев В.С. Оправдание добра. Нравственная философия // Соловьев В.С. Сочинения в 2 т. Т.1.
21. Стоики. Фрагменты// Антология мировой философии: В 4 т. Т.1.
22. Тайлор Э. Первобытная культура.- М.,1989.
23. Толстой Л.Н. Не убий никого // Этическая мысль: Науч.-публицистические чтения.1991 / Общ. ред. А.А. Гусейнова.- М.,1992.
24. Фрейд З. Тотем и табу // Фрейд З. “Я” и “Оно”. Труды разных лет. Кн. I.- Тбилиси,1991.
25. Фромм Э. Искусство любви // Фромм Э. Душа человека.- М., 2008
26. Хабермас Ю. О прагматическом, этическом и моральном употреблении практического разума // Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность.- М.,1995.- С.7-31.
27. Цицерон М. Т. О старости. О дружбе. Об обязанностях // Древнеримская философия.- От Эпиктета до Марка Аврелия: Сочинения.-М.,1999.
28. Швейцер А. Благоговение перед жизнью.- М., 1992.
29. Шопенгауэр А. Две основные проблемы этики // Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность.- М.,1992.

Допоміжна

Додаткова

1. Апресян Р.Г. Добро и польза // Этическая мысль: Научно публицистические чтения.- М.,1991.
2. Апресян Р.Г. Постигание добра. – М., 1986.
3. Арьес Ф. Человек перед лицом смерти.-М.,1992.

4. Байбурин А.К., Топорков А.Л. У истоков этикета. – Л., 1990.
5. Бакштановский В.И., Согомонов Ю.В. Прикладная этика: опыт университетского словаря. Учебное пособие.- Тюмень, 2001.
6. Бербешкина З.А. Совесть как этическая категория.- М.,1986.
7. Биоэтика: принципы, правила, проблемы.- М.,1998.
8. Гусейнов А.А. Возможно ли моральное обоснование насилия ? // Вопросы философии .- 2004.-№3.
9. Гусейнов А.А. Золотое правило нравственности.-М.,1988.
- 10.Гусейнов А.А. Об идее абсолютной морали // Вопросы философии.- 2003.-№3.
- 11.Гусейнов А.А., Иррлитц Г. Краткая история этики.-М.,1987.
- 12.Домострой.-М.,1990.
- 13.Дробницкий О.Г. Моральная философия: Избранные труды.-М., 2001
- 14.Дробницкий О.Г. Понятие морали: Историко-критический очерк.- М.,1974
- 15.Дробницкий О.Г. Проблемы нравственности.- М.,1977.
- 16.Зеленкова И.Л. Проблема смысла жизни: опыт историко-этического исследования. – Минск, 1988.
- 17.Зыбковец В.Ф. Происхождение нравственности.- М.,1974.
- 18.Иванов В.Г. История этики древнего мира.- Л.,1980.
- 19.Иванов В.Г. История этики средних веков.-Л.,1984.
- 20.Каган Л.Н. Зло.- Екатеринбург, 1992.
- 21.Карнеги Д. Как завоевывать друзей и как оказывать влияние на людей.- Минск.,1990.
- 22.Кириллина Т.Ю. Совесть и ее роль в нравственном развитии личности. – М.,2001.
- 23.Козловский В.В., Федотова В.Г. В поисках социальной гармонии (социальная справедливость и социальная ответственность). – Свердловск, 1990.
- 24.Кон И.С. Дружба. Этико- психологический очерк.-М.,1991.
- 25.Малахов В.А. « Наука расставанья...».- М.,1992.

26. Малахов В.А. Стыд (философско-этический очерк).-М.,1989.
27. Милтс А.А. Совесть. Мыслители разных эпох о совести // Этическая мысль: Научно- публицистические чтения.- М.,1990.
28. Мир и Эрос: Антология философских текстов о любви.- М.,1991. Макиавелли Н.Государь.- М.,1990.
29. Монтень М. Опыты: В 2- т., 3-х кн.-М.,1997.
30. Моральное сознание: элементы, формы, особенности. – М., 1974.
31. Ненасилие: философия, этика и политика.- М.,1993.
32. Оссовская М. Рыцарь и буржуа: Исследования по истории морали.-М.,1987.
33. Поттер В.Р. Биоэтика: мост в будущее.- К.,2002.
34. Проценко О.П. Етикет в просторі практичної філософії. – Харків, 2002.
35. Психология професійної діяльності і спілкування.- К.,1997.
36. Размышления и афоризмы французских моралистов XVI-XVIII веков.- М.,1987.
37. Райх В. Сексуальная революция.- СПб.,-М.,1997.
38. Рассел Б. Брак и мораль.- М.,2004.
39. Ролз Д. Теория справедливости.-К.,2001.
40. Рюриков Ю.Б. Самое утреннее из чувств: Культура любви.- К.,1985.
41. Рязанцев С. Танатология – наука о смерти.- СПб.,1994.
42. Скрипник А.П. Моральное зло в истории этики и культуры.-М.,1992.
43. Согомонов Ю.В. Добро и польза.-М.,1965.
44. Сопер П. Основы искусства речи.- М.,1992.
45. Социальная сущность и функции нравственности. – М., 1975.
46. Социально-правовые аспекты клонирования человека / Н.Н. Киселев, Т.Р. Короткий, А.Н. Кравченко.-О.,2001.
47. Структура морали /Под ред. Л.М. Архангельского. – Свердловск, 1970.
48. Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека.-М.,1981.
49. Титаренко А.И. Структуры нравственного сознания: опыт этико-философского

исследования. – М., 1974.

50. Трубников Н.Н. О смысле жизни и смерти.- М., 1996.

51. Философия и этика. Беседа с А.А. Гусейновым // Вопросы философии.-2003.- №12.

52. Фишер Р. Подготовка к переговорам.- М.,1996.

53. Холопова Т.И., Лебедева М.М. Протокол и этикет для деловых людей.-М.,1996.

54. Шеломенцев В.М. Этикет і сучасна культура спілкування. – К., 2003.

55. Шепель В.М. Настольная книга бизнесмена и менеджера.- М.,1992.

56. Юности честное зеркало.- М.,1990.

15. Інформаційні ресурси

http://stud.com.ua/etika_ta_estetika/

<http://www.ex.ua/5497066>

<https://www.livelib.ru/tag/%D1%8D%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>

http://pidruchniki.com/etika_ta_estetika/

<http://textbooks.net.ua/>